

INVICTAE MEMORIAE

AMBROSII⁹

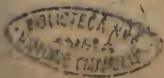
MARCHIONIS

SPINOLAE

CARMEN

PAVLI PIRANI

PISAVRENSIS.

ROMAE,

Ex Typographia Francisci Corbelletti. MDCXXX.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur, si videbitur Reuerendis. P. Magistro Sacri Palatij Apost.

A. Episc. Bellicastren. Vicefg.

Imprimatur.

**Fr. Raphael Vicecomes Socius Reuerendis. P. F. Nicolai Riccardij Sacri
Palatij Apostolici Mag. Ord. Præd.**

O C quoque chara tuis respondet
 cladibus actis,
 Portenditq. nouas (Deus ò melio-
 ra) futuras:
 Italia: heu miseram! dudum quæ
 fræna tenebas
 In populos; populos fati quos or-
 do maligni

Imperijs decorat nostris, & sustinet ultrò.
 Seruitio premeris? veteres iam mitte dolores.
 Spinola Catholicis victor sanctissimus armis
 Spinola & ille tuæ immortalis gloria gentis,
 Et pius, & felix: idem pars optima nostri
 Occubuit. quas Musa Duci persolueret laudes,
 Quas Italo lacrymas debes? quæ carmina? nonne
 Digna nouæ stimulant mentem argumenta querelæ?
 Scis ubi perpetuo confundat murmure gentes,
 Atque repentina disperdat strage propinquas,
 Oceanus; cum seua urget violentia venti.
 Nec timet audacis constructa repagula gentis
 Nulla iuuant obiecta fero impedimenta; nec ullis
 Frænatur vinclis rabies effusa, profundi
 Carceris impatiens: claustris se fundit apertis
 Inuadens latè populos, Vrbesque, Domosque.
 Intercepta bouum pereunt armenta, ouiumque
 Vnde trahit populus vitæ solatia, foetus,

*Est ne antiqua Maris natura ; aut poena superbæ
Gentis , ut in tuta non unquam sede quiescat ?
Namque alias sine vi ; sine ferro , vsuque laboris
Mole sua pertæsus humum Neptunus , ad altas ,
Quas prius obtinuit , damnato errore cauernas
Sponte redit : varij præbens miracula motus .*

*Tum noua subductis existunt fluctibus arua .
Hinc sua damna gemit vilis piscator halecis ,
Et dolet angusto frænatum margine Pontum :
Quà nunc pastor oves herbofo gramine pascit .
Sic mare quam rapuit , mutando , restituit rem :*

*Hic olim populi vario sub nomine dicti
Confedere : omnes vno nunc nomine dicti
Gens Hollandensis . furtis male fida marinis :
Fama tamen bello validam iactauit inanis .*

*Dic age Musa feri causas , & tempora belli .
Quæ laribus deducta suis generosa iuuentus ,
Quæ manus Ausonidum Regis mandata secutæ
Maxima , in infaustos traxerunt agmina campos ,
Heuè quàm rara domum laceris reditura maniplis !
Pars ferro ; pars igne cadit : pars hausta lacunis
Ast alios crudelis hyems . quis dicere possit
Ut pereant , tolerantque homines incommoda belli ?*

*Vos animæ : quas pulcher honor : quas ardua virtus ,
Ac pietatis amor longinquos misit in hostes
Debita seruentur meritis hinc præmia vestris .*

*Tuque adeò duplicis Regnator Maximus Orbis
Cuius in amplexu medio , intemerata recumbit*

*Aspice ad Ausoniae famulantia pectora pubis ;
Cui licet auriferi pateant araria Mundi
Nulla ferent equata bonis stipendia factis .*

*Vel genus humanum studijs fatalibus actum
In pugnas coijſſe volet ; veſtigia tanti
Sanguinis ut releget ; memorans mirabitur uſque
Poſteritas : vel ſæpè tuos Traſymene furores ,
Aut fera Cannenſis flagraſſe incendia pugnae .*

*Anne ſoli ingenium , cinctumque paludibus : unde
Viſ hoſtilis abeſt , iam tot deluſa per annos ?
An populus quàm mente ferox , tam prouidus arte
Longa uos docuit bellum deducere in annos :
Spernere Maiorem , munitis Urbibus , hoſtem ,
Et circumpoſitos iurare in fœdera Reges ?*

*Magna diù conſiſa ſuis Antuerpia Gallis
Pertulit Hiſpanum dura obſidione prementem .*

*Ipoſa etiam , extremo licet oppugnata furore
Viribus auſa ſuis : aliorum ſtragibus audax
Traxit in octauum ſuprema pericula menſem .
Ab feret infelix magnas Arlema ruinas ,
Nec tamen ambiguo longi cadet omine belli .*

*Iam cunctis excuſſa opibus ; iam victa malignis
Leyda pendebat fatiſ . Speſ omniſ adempta .
Seu munire nouo tentaret milite muros ,
Quo conferre manum ; quem ducere poſſet in hoſtem ,
Seu velles alimenta breuiſ ſummittere vitæ .
Nam vigil Hiſpanus caſtellis undique crebris
Cinxerat ; & victam credit Valdeſius Urbem .*

Vndiquè laxatis campos se immittit habenis;
Urget in abruptum, scinditque canalibus arua:
Quem prius obiectis clausurunt molibus altis,
Hunc modo sollicitant disiectis molibus ultrò.
Ecce Hispanus aquis subito circumdatur altis,
Et naues hæere locis, ubi castra fuere:
Leyda subsidijs seruatur læta receptis.

In rabiem hæc versæ præstant miracula turbæ!

Hæc solitus versare animo; magnisque subindè
Spinola, consilijs diuinam accendere mentem.

Suspicit Albani facta; & memoranda fatetur.
Importuna tamen: monitisque incepta sinistris.

Primus ad excidium belli Rechefennius arte
Intendit summa: pelagum, portusque potiri,
Sed fortuna bonis rarò fit prospera cæptis.

At tua se magnis equasset vita triumphis,
Austriadum germen: palmis cumulate decoris
Cæsare præstanti fulgens genitore Ioannes!
Arma quidem iam nulla sibi sectanda fuisse
Sensit & extinctis arceri bella tyrannis,
Ni festina tuos celerasset gloria Manes.

Ut te conspexit vultu, ac pietate decorum
Te celebrem fama tantarum munere laudum:
Sospite quo Magni vicerunt sceptrâ Philippi:
Maxime Alexander: Farnesi Maxime: summum
Italiæque decus. Romani culmen honoris.

Fama est: Ambrosium generoso corde volentem
Auspicijs hæsisse tuis. Te cernere dignum,

Cuius

Clarus ab Ausonia bellator surgeret Vrbe .
Qualis ubi magni virtus inclusa leonis
Viderit obiectum præstanti corpore taurum
Natiuas sentit vires ; seque excitat ultrò .
Et fremit ille ferox ; & plorat inutile robur .

Tertia flammium obsessam turribus Aestas
Viderat Ostendam . magno quam robore gentes
Omnigenæ circum , diuisa per agmina , finem
Expectant , duri redeat si forte laboris ,
Namquæ tot una viris , tantisque Ostenda dedisti
Funera , qui populos Auroræ vincere possent .
Quippe super tumulos , nautarum sudor , arenæ
Struxerat exiguas , & parui culminis ædes :
Nil nisi ut arcerent nocturni frigora cæli ,
Et caperent parcum torpentia membra soporem .
Nulli cingebant muri . non arcibus ullis
Munierant , dum pace licet gaudere secunda .
Litora sed rumpens immixtis fluctibus æquor
Fusas stagnarat circum ; quasi tristia bella
Innuat ; armato complendas milite , terras .
Inconcuissa globis stant propugnacula : at ignes
Arcet vibratos Neptuni cura propinqui .
Non alibi tanto arserunt elementa duello :
Vix alibi in tantos homines arserunt furores .
Sanguineus paruo geritur de puluere ludus .

Quòd tandem populi fuerit vis fracta rebellis ,
Et furor extinctus : rabies quod seua ferarum
Cesserit in cæcas ultrò conclusa cauernas :

Tempore sperarint Ostendam vincier armis,
Hoc tua perfecit, Lygurum fortissime, virtus.

Talia pugnaces vexarunt tædia Graios;
Pergama iuratis postquam tot Numina votis
Defendunt; furtique volunt rata iura nefandi,
Vel piget æterno dextram impendisse labori,
Vel terrent crebris Troiani cædibus acres.

Nam pudor, & virtus & primæ spiritus iræ,
Ceu nubes terrore minax, at fulminis expers
Frangitur in sonitum vacuas resoluta per auras,
Occulti fugere noua formidine mersi
Ipse minus sperat, totam qui Ductor in arma
Hellada commouit primus, patriasque Mycenas,
Ille etiam qui regna suos sociavit in usus,
Traxit & ultores priuata in vulnera reges:
Nunc animo voluens incerta pericula Martis
Despicit uxorem fugiens Menelaus amatam.
Hæc eadem Nestor tacito sub pectore mussat:
Consciis at subito, materna fraude latentem
Subsidium fessis; acciri iussit Achillem.

Quis neget Ostende fossis dum fideret altis,
Solaque perpetui iuraret in omina belli:
Ambrosium strauisse caput? mirabile dictu!
Se, velut Herois percussus imagine tanti,
Tum Pater Oceanus medias reuolutus in undas
Composuit, placidusque suo se proluit alueo.
O uirtus elementa domans, & fortior undis!
Ergo operæ insurgunt uario molimine fossas

Terreaque humentes exsiccat massa paludes .
Iam nulli patuere aditus . quos machina lignis
Structa catenatis , æstus complexa marinos
Impedit ; & fluitat medijs immota procellis ,
Nil Bataui fecere : dolor quos intimus urget
Præcipites ; ferro , aut coniectis perdere flammis .

At ubi fessa videt , postremos affore casus ,
Haud multos mansura dies Ostenda ; fatetur
Insolitam rerum curam ; studioque recentis
Arma Ducis meliore regi . Tum prona rebelles
Exiit aspectus , & Regis numen adorat .
Vrbis quid taciti transimus nomina victæ ?
Ergo Ostenda tuam , quod toti ostenderit Orbi
Spinola , virtutem eterno signabitur æuo .

Protinus inde aliæ demissis fascibus vrbes .
(Nullus quippe vetat pudor ; ut videre cadentem
Publica quæ magno versabat cardine fata)
Victorem sensere suum : pronisque subire
Sceptra parant animis iamdudum excussa Philippi .

Hinc decimo lynchenna die : quam Militis ingens
Defendit numerus , triplici fortissima vallo .
Quinetiam auxilijs magis opportuna suorum :
Nulla , sed Hispanos statio uicina fouebat ,
Panditur , & Phrysiæ facilis dat iura domandæ .
Hæc autem Ambrosius ; dum forte rediret ab Aula
Hispana ; haud dubiè facturum dixerat antiè
Gallorum Regi . Rex magna pericula mensus ,
Vel nihil omnino ; dubius uel credidit . ergo

Quam

Prænsabat fortuna Ducis tunc incluta nostri .

*Sed liceat miranda breui consumere versu
Prælia ; nec tacitis deerit reuerentia factis .*

*Non ego te , duplici quamuis asserta labore ,
Ambrosij ; nunc Grolla moror , nunc facta rebellis .*

*Tu Rimberga mane , celeri expugnata triumpho :
Et patere abduci Bredana ad moenia carmen
Breda resurgentis faustissima tessera lucis
Breda salutiferi plausus non ultimus Anni ,
Ultimaque Ambrosij clarorum meta laborum .*

*Hic ubi conspicua clarent miracula famæ ,
Non hominum numerosa phalanx ; non impetus audax ,
Nec teres ignitos mittit quæ machina folles ,
Aut quæ plumbifero vastabit grandine muros ,
Res agit . impavidus stabat spectator ab altis
Turribus ; ac magno veluti lapsura pudore
Nostri iussa Ducis ; vesano murmure miles
Risit ab augurijs pascens sua gaudia fictis .*

*Quippe altos muros videt . & cingentia muros
Flumina : & hæc circumstant propugnacula longi
Temporis . Hanc Urbem fouit magis omnibus unam :
Tradidit , & gnato Ductor Mauritius uni ,
Qui iura , & gentis titulos seruaret auitos .
Sed poenas Hispanæ dabis , cum frigore campi
Horrebunt gelidi ; ac liquefacti examina Cæli
Ipsa procellosi obruerint tentoria venti .
Infausto rapiere Duci . te fallit inanis
Quam iactas miseri tumidus patientia belli .*

Iste tuus magna expugnator Spinola Brææ,
An solitos anni casus: an Belgica cæli
Sydera seruauit? patria num callidus arte
Condixit pretio ventos, hyemisque furores?
Nec filet auxilio venturas undique gentes.
Anglus ut eterno Batauis non desit amori:
Scotus ut addictum seruet mercede laborem
Germani, queis sacra placent contraria nostris,
Siue quod Hispanus nulli iam displicet hostis.
Et tua fulmineis venerunt agmina dextris
Galle: sed innocuis animis, & Marte benigno
Bella placent: nec tantus amat stipendia sanguis.
Hic ego non victas hyemes, non agmina victa,
Nec quæ multa tulit decimi vsque ad tædia mensis
Ambrosius; tentasse velim describere. Verum
Quod notum est populis, tenui sub voce lateret
Occultum. fas est carmen succumbere rebus.
Hoc tamen Ambrosio clarum dat Breda trophoeum,
Quod nunc lata suum veneratu rlibera Regem.

Hæc vobis, si magna, Viri, si summa videntur,
Dicite. quid? doleo. Multo maiora potestis
Discere iacturis postquam discessit ab ipsis.

Sed iam chara decet nostros inuisere casus,
Italia. heu quantus menti se se ingerit horror!
Quassatam te longa trahit fors pessima bellis,
Te funesta lues infanda strage flagellat:
Barbarus hinc damnis populatur miles acerbis
In tua rixantes coniurant viscera reges,
Nec media grassante abigunt certamina peste.

Quidue

*Quidam Dices memorem non digna sorte peremptos:
Nullus at hanc nostram tentet contemnere sortem.
Sint equidem magnæ: sed amici Numinis iræ.*

*Ista tamen quamuis extremis proxima: nondum
Desierant meliore frui dulcedine fati
Spinola dum vixit. Causas cognosce futuri
Certa mali: rerum solus momenta tuarum.
Ille tulit moriens: armorum plenus honore:
Quid noua quæsitæ tentare pericula famæ?
An Batauos olim qui flexerat obluclantes
Aspera ut in placidam mutarent prælia mentem:
Magnarum Interpret rerum: qui dona beatæ
Pacis ad extremum terrarum sparserat Orbem
Pacis & ille bonum patriæ, Italiæque negarit?
Hoc vitium est vulgi miserabile! velle repente
Quod velit. ambiguos nequicquam expendere casus.*

*Tu verò Aethereis (pietas sic suadet, ac ipsa
Religio sanctos non oblitura labores.
Sic animi documenta pij: moresque benigni
Iustitiæque tenax, & amicum pectus honesti)
Se dibus Aethereis, Cælique recepte serena,
Qua datur Heroum meritis regione potiri
Aeternum frueri: & magnis exercita curis
Pacifero æternum somno Mens viua quiesce.
Sat Belgis, Italisque datum. Sat Cæsar; & omnis
Austriadum generosa Cohors tibi Spinola debent.*

F I N I S.

